

(COE) Tarihi Merkezlerin Bütünleşik Korumasının Sosyal Maliyetlerine ilişkin Bologna Bilgi Şöleni Kararları, Avrupa Pilot Projeler Bilgi Şöleni No:2, Bologna, 26 Ekim 1974 Avrupa Konseyi

(Conclusions of the Bologna Symposium on the Social Costs of the Integrated Conservation of Historic Centers Symposium No:2 of European Programme of Pilot Projects, Bologna, 26 October 1974, COE)

1. Tarihi şehir merkezlerinin bütünlükleriyle korunması, sağlam bilimsel çalışmalara dayanan bütünleştirilmiş bir programın uygulanmasını gerektirir.

Tarihsel şehir merkezlerinin bütünlükleriyle korunması ihtiyacı, bütün Avrupa ülkeleri tarafından hem kuram hem de uygulama açısından kabul edilmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması için, sağlam bilimsel çalışmalara dayanan bütünleştirilmiş bir programın uygulanması gerekmektedir.

Tarihi Bologna merkezine yönelik olarak uygulanan planda bu ilke sıkı sıkıya uygulanmakta ve böylece bu kadar geniş bir tarihi merkezin (350 hektar ve 80,000 sakin) düzenlenebileceğini ve binalar ve açık mekânlar gibi özgün niteliklere helal getirmeksizin, yıkıma veya yeni yapılara gerek duyulmaksızın modern yaşam koşullarına uyarlanabileceğini göstermektedir. Tarihi merkezin temizlenmiş alanlarında, yalnızca geçmişte var olmuş binalarda belgeli yeniden yapılanmalara izin verilmektedir.

2. Dolayısıyla, tarihi merkezlerin koruma altına alınmasında, sosyal hususlara önemli bir rol düşmektedir. Böylece daha kapsamlı bir hale gelecek olan koruma kavramı, bütün şehrsel ve bölgesel plancılıkta temel olarak kabul edilmelidir.

Buna karşın, son zamanlarda edinilen deneyimler, tarihi bir merkezin fiziksel görüntüsünün kısıtlayıcı düzenlemeler yoluyla koruma altına alınmasının gelişen bir şehrin tarihi kalbine kalıcı yaşam sağlamak için yeterli olmadığını göstermektedir.

Aslına bakıldığında, özenli bina iyileştirmeleri, çevresinde sınırsız gelişmeye yol açan sosyal değişiklikleri engellemeye ve dolayısıyla taşınmaz mülklerin konuma göre fiyat artışına tabi olması, eski binaların işyerlerine veya lüks dairelere dönüştürülmesi, yoksul toplulukların şehir dışına yerleştirilmesi ve yerleşik alanın yayılmasının merkezde daha fazla dönüşüme yol açmasının getirdiği kısır döngünün kırılması için tek başına yeterli olabilir. Sonuç olarak, tarihsel doku yalnızca bir sahne haline gelme tehlikesiyle karşı karşıyadır ve bu dokunun mimari niteliklerinin koruma altına alınması bile giderek güçleşmektedir. Dolayısıyla, tarihi merkezlerin korunmasında sosyal hususlar önemli bir rol üstlenmelidir. Böylece daha kapsamlı bir hale gelecek olan koruma kavramı, bütün şehrsel ve bölgesel plancılıkta temel olarak kabul edilmelidir.

Bu yaklaşımın sosyal boyutu, Bologna planında somutlaşır. Bu plan şu maddelere yönelik gelişim sunar: çevredeki büyümenin kısıtlanması, mevcut şehir alanındaki konutların ve kentsel niteliklerin geliştirilmesi, tarihi merkezin, bu şehrin çekirdeğinin hem sakinlerine hem de şehrin geri kalan nüfusuna hizmet vermek üzere planlanması. Dolayısıyla, bu program tarihi merkezin yalnızca mimari dokusunu değil, aynı zamanda geleneksel etkinliklerinin sosyal düzenini de korumayı amaçlamaktadır.

3. Mevcut gelişime yeni bir yön vermek için, yalnızca yeni büyüme alanlarında değil, aynı zamanda tarihi merkezlerde bulunan kamu kuruluşlarının da doğrudan eyleme geçmesi gerekmektedir.

Mevcut gelişime yeni bir yön vermek için, kamu kuruluşlarının doğrudan eylem geçmesi gerekmektedir. Bu eylemler özellikle yeni şehir büyümesi alanlarına yönelmiştir. Şimdi ise, benzer bir şekilde eylem tarihi merkezlere odaklanmalıdır. Bu amaçla, şehir geliştirme çalışmaları ve kamusal inşaat programı için ayrılmış olan fonlardan, tarihi merkezin yenilenmesi ve donatılması için kayda değer bir pay ayrılmalıdır. Gerekli görülen durumlarda, kamusal müdahaleleri düzenlemekte olan mevzuat bu bakış açısıyla genişletilmeli ve yenilenme çalışmaları ile yeni inşaat çalışmaları arasında adil bir dağılım sağlanmalıdır. Bologna örneği ile mevcut mevzuat bazı açılardan eksik olsa da, bu yönde bir hareketlenmenin mümkün olduğu görülmüştür. Buna karşın, temelde yeni inşaat çalışmaları için geçerli olan İtalya yasal oluşumu, bu yasaların tarihi sektörlerle uygulanmasını güçleştirmektedir.

4. Özel inisiyatif, kamu kuruluşları tarafından oluşturulan çerçeve ile uyumlu olduğu sürece desteklenmelidir.

Bir tarihi merkezde, kamu müdahalesi yeni şehir büyümesi alanlarında olduğu gibi, öngörülen bütün çalışmaları gerçekleştirmek için tek başına yeterli olamaz. Bu doğrultuda, özel güdümlü kamu kuruluşları tarafından oluşturulan çerçeve ile uyumlu olduğu sürece desteklenmelidir. Bu amaçla, ilgili kuruluşlar gereken yasal ve idari mekanizmaları oluşturmalı ve özel sektörün işbirliğini teşvik etmelidir.

Bologna Belediyesi bu amaca aşağıdaki yollarla ulaşmayı hedeflemektedir: kamuya ait binaların restorasyon çalışmaları sırasında ilgili kişilere konaklama sağlamak için veya bu kişilere kalıcı konut sağlamak için kullanılması; bina sahiplerinin bina standartlarını kabul etmeleri karşılığında gerekli çalışmaların finanse edilmese yönelik kontratlara taraf olması ve idare tarafından belirlenen karşılanabilir kira ücretlerinin yalnızca belediyenin özel bina sahipleri ile bir anlaşmaya varmasının mümkün olmadığı durumlarda zorunlu olması.

5. Tarihi bölgeler, bir şehrin diğer bütün bölgelerinde olduğu gibi, nüfusa yalnızca karşılanabilir kiralarda düzgün konutlar değil, aynı zamanda topluluklara yönelik tesisler de sunmalıdır

Tarihi bölgeler, bir şehrin diğer bütün bölgelerinde olduğu gibi, nüfusa yalnızca karşılanabilir kiralarda düzgün konutlar değil, aynı zamanda bu konutların bir uzantısı olarak topluluklara yönelik tesisler de sunmalıdır.

Belediyenin geçmişte şehrin sakinlerine hizmet vermiş olan tarihi binaları (toplantı binaları, üniversiteler vs.) kullandığı Bologna örneği, bu tesislerin tarihi merkezin karakterine zarar vermeksizin sağlanmasının mümkün olduğunu göstermiştir.

6. Vatandaşlara bilgi verilmeli ve danışılmalıdır.

Tarihi merkezlerin yenilenmesi ve modern şehir hayatı ile bütünleştirilmesi için, söz konusu bölgenin vatandaşlarına ilgili planlamanın her adımında bilgi verilmesi ve danışılması büyük önem taşımaktadır. Bu katılımın sağlanmasıyla, şehir sakinleri gerçekleştirilen projelerde ve bu projelerin uygulanmasında gerçek bir söze sahip olmalıdır.

Bologna'da gerçekleştirilen çalışmalar, merkezsiz makamların üzerinde idari makamların kurulması gerektiğini göstermiştir. Diğer bir deyişle, sakinlerin doğrudan katılımını mümkün kılmak için bölge konseyleri ve kuruluşları kurulmalıdır.

Öğrenci Çevirmen: : Gökçe Katkıcı

Öğrenci Proje Asistanı: Gözde Şakar